

રવીન્દ્રનાથની રત્નકણિકાઓ

અનુવાદક

નગીનદાસ પારેખ

લોકમિલાપ ટ્રસ્ટ

रवीन्द्रनाथनी • रत्न-कशिकाओ

अनुवादक

नगीनदास पारेष

लोकमिवाप ट्रस्ट

ગુજરાતીમાં કેટલુંક રવીન્દ્ર-સાહિત્ય

રવીન્દ્ર-વીણા (ઝવેરચંદ મેઘાણી)

ગીતાંજલિ (અનુ. નગીનદાસ પારેખ)

ગોરા : 1-2 (અનુ. રમણલાલ સોની)

ઘરે-બાહિરે (અનુ. નગીનદાસ પારેખ)

નૈવેદ્ય (અનુ. નગીનદાસ પારેખ)

શાંતિનિકેતન : 1-3 (અનુ. નગીનદાસ પારેખ)

રવીન્દ્રનાથનો સાહિત્ય-વારસો : 1-2

(સં. : નગીનદાસ પારેખ)

*

રૂ. 5

રવીન્દ્રનાથ ઠાકુર સાહિત્ય-સમ્રાટ હતા. એમણે માત્ર સાહિત્યવિલાસ માટે સાહિત્ય-અપાસના કરી ન હતી. મહર્ષિ દેવેન્દ્રનાથ ઠાકુર જેવા ધર્મપરાયણ પિતા પાસેથી એમને જે આધ્યાત્મિક વારસો મળ્યો હતો એનો આ સાહિત્યમાં વિનિયોગ કરી મનુશ્યજાતિની સેવા કરવાની ધૂન અહર્નિશ એમના પર સવાર હતી. હૃદયનો વિકાસ કર્યા વગર—એમાં માર્દવ અને આર્દ્રતા આણ્યા વગર—માણસમાં માણસામી આવવાની નથી, એ ઓળખીને જ એમણે સાહિત્ય, સંગીત, ચિત્રકળા, નૃત્યકળા આદિ બધી લલિત કલાઓની અપાસના શરૂ કરી.

કવિ તરીકેની રવિઠાકુરની કીર્તિનો આરંભ એમના તેરમા વર્ષથી જ થયો હતો. આ એમની પ્રતિભા એમના એંશીમા વરસ સુધી વધતી જ ચાલી. રવિબાબુએ ત્રણ હજાર ગીતો લખ્યાં એ કાંઠી ખાસ અગત્યની વાત નથી, પણ એમની વિશેષતા તો એ છે કે એ ગીતોમાં ભારતીય હૃદયની અક્ષયત્વુતીયાની ભરતી હેલે ચઢી છે. કાલિદાસ, ભવભૂતિ, જયદેવ અને જગન્નાથ આદિ કવિ સંતુષ્ટ થઈને કહી શકે કે, “આણે અમારી પરંપરા આગળ વધારી અમને જ અલ્પ કરી મૂક્યા છે, અને એથી જ અમારું જીવન દુરુતાર્થ થઈ શક્યું છે.”

કાકા કાલેલકર

નિવેદન

કવિવર રવીન્દ્રનાથ ઠાકુરનું લગભગ સમગ્ર સાહિત્ય બંગાળીમાં લખાયેલું છે. પછી તેના અનુવાદો અંગ્રેજીમાં અને દેશદેશાવરની કેટલીયે ભાષાઓમાં થયેલા છે. પણ થોડાંક પુસ્તકો કવિવરે પોતે પ્રથમ અંગ્રેજીમાં લખેલાં છે. તે પૈકીનું એક છે ‘સ્ટ્રે બર્ડ્ઝ’ (Stray Birds). તેમાંથી વીણેલી 100 રત્ન-કણિકાઓનો આ અનુવાદ શ્રી નગીનદાસ પારેખે કરી આપ્યો તે અમારા સદ્ભાગ્ય બદલ તેમના રુણી છીએ. અનુવાદની સાથે મૂળ અંગ્રેજી લખાણ આપ્યું છે, તેનો આસ્વાદ લેવો પણ ઘણા વાચકોને ગમશે તેવી આશા છે.

ગુજરાતી લિપિને સરળ બનાવવા માટે કરવા જેવા કેટલાક ફેરફારો અહીં અપનાવેલા છે, જેથી વાચકો તેનાથી પરિચિત થાય અને તેની અુપયોગિતા વિશે વિચારી શકે. આ લિપિ-સુધાર વિશેની પુસ્તિકા વાચકો લોકમિલાપ પાસેથી વિનામૂલ્યે મગાવી શકશે.

શરતચંદ્ર જયંતી: 15 સપ્ટેમ્બર, 1990

મહેન્દ્ર મેઘાણી

*

આવૃત્તિ 1 : 1990. આવૃત્તિ 2 : 1992. પુનરુમુદ્રણ : 1997

કુલ નકલ : 10,000

રૂ. 10

10 નકલના રૂ. 80 : 100 નકલના રૂ. 700 [રવાનગી-ખરચ સાથે]

પ્રકાશક: ગોપાલ મેઘાણી

લોકમિલાપ ટ્રસ્ટ,

પો.બો. 23 (સરદારનગર), ભાવનગર 364001. ફોન: 566 402

ટાઇપસેટિંગ : ઇમેજ સિસ્ટમ્સ, અમદાવાદ-7. ફોન: 661 0441

रवीन्द्रनाथनी रत्न-कशिकाओ

GEMS FROM RABINDRANATH TAGORE

ભારત!

તું અનેક રુશિઓની, કવિઓની વંદના પામ્યો છે,
પણ તારી પડતી વેળાએ,
વિશ્વચોકમાં તું અપમાનિત ધૂલિધસરિત
અવનત મસ્તકે પડેલો હતો ત્યારે,
તારા અંતરમમ સત્ત્વને ઓળખી લાગી,
પોતાની ભીતર તેને સર્વભાવે સાક્રશાત્ કરી,
પોતાના તપોજ્જ્વલ જીવનમાં તેને ચરિતાર્થ કરી,
પોતાના જ નહિ પણ જગતના હ્રુદયસિંહાસન પર
રાજરાજેશ્વરની જેમ તેની સ્થાપના કરનાર
કવિસપૂત રવીન્દ્રનાથ તને સાંપડ્યા,
એ તારી સિદ્ધિ નાનીસૂની નથી.
યુગેયુગે દુખેસુખે તને એવા કવિસપૂતની ખોટ ન હજો.

અમાશંકર જોશી

પૃથ્વીનાં આંસુ જ
તેના સ્મિતને ખીલતું રાખે છે.

*

પર્યંત મરુભૂમિ
ઘાસના એક તરણાના પ્તેમ કાજે તડપ્યા કરે છે;
પણ તરણું ડોકું ધુણાવે છે, હસે છે,
અને ઝૂડી જાય છે.

*

સૂર્યના વિયોગમાં જો આંસુ સારશો,
તો તમે તારાઓનું દર્શન પણ ગુમાવશો.

*

“હે સાગર, તારી ભાશા કઝી છે?”

“શાશ્વત પ્રશ્નની.”

“હે આકાશ, તારા અત્તરની ભાશા શી છે?”

“શાશ્વત મૌનની.”

*

*It is the tears of the earth
that keep her smiles in bloom.*

*

*The mighty desert is burning
for the love of a blade of grass,
who shakes her head and laughs
and flies away.*

*

*If you shed tears when you miss the sun,
you also miss the stars.*

*

“What language is thine, O sea?”

“The language of eternal question.”

“What language is thy answer, O sky?”

“The language of eternal silence.”

*

આ સ્પૃશ્ટિ મંદ્ર સ્વરો દ્વારા
તારું સંવનન કરી રહી છે,
તેને ધ્યાનથી સાંભળજે, મારા હૃદય !

*

આ સ્પૃશ્ટિનું રહસ્ય
રાત્રિના અંધકાર સમું ગાઢ છે.
ગ્નાનની ભ્રમણાઓ
પરોઢના ધુમ્મસ જેવી છે.

*

“અમે પરૂણો તો મરૂમર ધ્વનિ વડે
વાવાઝોડાને અુત્તર વાળીએ છીએ;
પણ આમ સાવ મૂંગું અૂભેલું તું કોણ છે?”
“હું તો માત્ર એક પુશ્પ છું.”

*

ભગવાન આપણને જે ફૂલડાં મોકલે છે
તેને માટે અુત્તરની અપેક્ષા રાખે છે,
સૂર્ય અને પૃથ્વી માટે નહીં.

*

*Listen, my heart,
to the whispers of the world
with which it makes love to you.*

*

*The mystery of creation is
like the darkness of night—it is great.
Delusions of knowledge are
like the fog of the morning.*

*

*“We, the rustling leaves,
have a voice that answers the storms;
but who are you, so silent?”*

“I am a mere flower.”

*

*God expects answers
for the flowers he sends us,
not for the sun and the earth.*

*

પંખીને મન એમ થાય કે, હું વાદળ હોત તો કેવું સારું!
વાદળું વિચારે છે કે, હું પક્ષી હોત તો કેવું સારું!

*

જળની માછલી મૂંગી છે,
ધરતી પરનું પ્લાણી શોર કરે છે,
હવામાંનું પંખી ગાય છે.
પણ મનુષ્યની અંદર મહાસાગરનું મૌન,
પૃથ્વીનો કલશોર
અને હવાનું સંગીત રહેલું છે.

*

આકાશના તારાને
આગિયા જેવા દેખાવામાં સંકોચ નથી થતો.

*

હું સત્તાના રથનું કોઝી ચક્કર નથી,
પણ તેની હેઠળ કચડાઝી રહેલા જીવો સાથે
મારું એકત્વ અનુભવું છું,
તે બદલ તારો અપકાર માનું છું.

*

The bird wishes it were a cloud.

The cloud wishes it were a bird.

*

*The fish in the water is silent,
the animal on the earth is noisy,
the bird in the air is singing.*

*But man has in him the silence of the sea,
the noise of the earth
and the music of the air.*

*

*The stars are not afraid
to appear like fireflies.*

*

*I thank thee that
I am none of the wheels of power,
but I am one with the living creatures
that are crushed by it.*

*

જીવન આપણને આપવામાં આવેલું છે;
આપણે તેના હકદાર તે અરૂપી દસીને બનીએ છીએ.

*

આપણે મહાનતાની વધુમાં વધુ સમીપ
ત્યારે પહોંચીએ છીએ,
જ્યારે આપણી નમ્રતા મહાન બને છે.

*

મોરનાં પીછાંનો બોજ નિહાળીને
ચકલીને તેની દયા આવે છે.

*

શીશ્વર કહે છે: “હે માનવી,
હું તારા ઘા રુઝાવું છું, માટે ખરડાર કરું છું;
તને ચાહું છું, માટે હું સજા કરું છું.”

*

પરમેશ્વર મોટાં મોટાં સામ્રાજ્યોથી વાજ આવી જાય છે,
પણ નાનકડાં ફૂલોથી કદી કંટાળતો નથી.

*

ખોટાને પરાજય પોસાતો નથી,
સાચાને પોસાય છે.

*

*Life is given to us,
we earn it by giving it.*

*

*We come nearest to the great
when we are great
in humility.*

*

*The sparrow is sorry for the peacock
at the burden of its tail.*

*

*God says to man,
“I heal you, therefore I hurt;
love you, therefore punish.”*

*

*God grows weary of great kingdoms,
but never of little flowers.*

*

*Wrong cannot afford defeat,
but Right can.*

*

પરમાનંદના અવિરત વિસ્ફોટ સમી
આ પુશ્પોની વૃશ્ટિ કરનારો
કુવારો ક્યાં હશે?

*

પ્રત્યેક બાળક
એવો સંદેશો લાવીને આવે છે કે
ભગવાને હજી માણસને વિશે આશા ગુમાવી નથી.

*

તણખલું પોતાનો સંગ
ધરતી પર ઘાસની ભીડમાં શોધી લે છે.
વૃક્ષ પોતાનું એકાંત
આકાશમાં ખોળે છે.

*

જીવન સુંદર હજો
વસંતનાં પુશ્પો જેવું,
મૃત્યુ
પાનખરનાં પાંદડાં સમું.

*

*Where is the fountain
that throws up these flowers
in a ceaseless outbreak of ecstasy ?*

*Every child
comes with the message
that God is not yet discouraged of man.*

*The grass seeks her crowd
in the earth.*

*The tree seeks his solitude
of the sky.*

*Let life be beautiful
like summer flowers,
and death
like autumn leaves.*

“ફળ, ઓ ફળ! તું મારાથી કેટલું દૂર છે?”
“તારા હૈયામાં જ લપાચીને હું બેઠું છું, હે ફૂલ!”

*

આ તલસાટ તેને માટે છે
જેનો અંધકારમાં અણસાર આવે છે,
પણ જેનાં દર્શન અુજાસમાં થતાં નથી.

*

વિશાળી આ વસુંધરા
પોતાને વસવાલાયક બનાવે છે
તુણની સહાય વડે.

*

શાંત થા, મારા હૃરુદય,
આ મહાકાય વુક્શો રૂપે
અહીં પ્રાર્થના ચાલી રહી છે.

*

ફૂલનો ઘોંઘાટ
શાશ્વતીના સંગીતનો અુપહાસ કરે છે.

*

“How far are you from me, O Fruit?”

“I am hidden in your heart, O Flower!”

*

*This longing is for the one
who is felt in the dark,
but not seen in the day.*

*

*The great earth
makes herself hospitable
with the help of the grass.*

*

*Be still, my heart,
these great trees
are prayers.*

*

*The noise of the moment scoffs
at the music of the Eternal.*

*

વાદળું વિનમ્રભાવે
આકાશના એક ખૂણામાં અૂભું હતું.
પરભાતે તેના મસ્તકે વૈભવનો મુગટ પહેરાવ્યો.

*

માટી અપમાન પામે છે,
અને તેનો બદલો વાળે છે
ફૂલો વડે.

*

ફૂલ વીણવા ને સંઘરવા કાજે
માર્ગમાં રોકાતી નહીં,
પણ આગળને આગળ ચાલતી રહેજે,
કારણ કે ફૂલો તો
તારી આખી વાટમાં ખીલતાં જ રહેવાનાં.

*

મૂળિયાં એ ધરતીની અંદર રહેલી ડાળીઓ છે.
ડાળીઓ એ હવામાં ફેલાયેલાં મૂળિયાં છે.

*

*The cloud stood humbly
in a corner of the sky.
The morning crowned it with splendor.*

*

*The dust receives insult,
and in return
offers her flowers.*

*

*Do not linger
to gather flowers to keep them,
but walk on,
for flowers will keep themselves
blooming all your way.*

*

*Roots are branches down in the earth.
Branches are roots in the air.*

*

પોતાના અંતરના શાંતિના પોકારને
ગુંગળાવી નાખવા માટે
માણસ ઘોંઘાટભર્યા ટોળામાં ભળી જાય છે.

*

સૂરજને તો તેનો પ્રકાશનો સાદો પોશાક જ હોય છે;
વાદળીઓને ભપકાદાર રંગોના શણગાર.

*

આ પહાડો જાણે કે
હાથ અંચા કરીને તારાઓને પકડવા મથતાં
બાળકોના પોકારો છે.

*

ઘાસનું તરણું
આ વિશાળ વસુંધરામાં અૂગવાની
પાત્રતા ધરાવે છે.

*

*Man goes into the noisy crowd
to drown
his own clamor for silence.*

*

*The sun has his simple robe of light.
The clouds are decked with gorgeousness.*

*

*The hills are
like shouts of children
who raise their arms, trying to catch stars.*

*

*The grass-blade
is worthy of
the great world where it grows.*

*

“તારા પ્રેમપત્રો
તું ચંદ્રરૂપે મને પાઠવે છે,”
રાતરિએ સૂર્યને કહ્યું.
“ઘાસ પર અશ્વ રૂપે હું ધરું છું
મારા અુત્તર.”

*

જે મહાન છે તે આજીવન બાળક રહે છે;
મૃત્યુ પામે છે ત્યારે પોતાનું મહાન બાળપણ
તે જગતને અરૂપણ કરતો જાય છે.

*

ઘણાના ઘા નહીં,
પણ નાચતા કૂદતા જળનું સંગીત
કાંકરાને સુંવાળા બનાવે છે.

*

પુશ્પોનું મધુ ચૂસીને
આભારનું ગુંજન કરતા ભરમરો અૂડી જાય છે.
ભપકાદાર પતંગિયું નિશ્શંક માને છે કે
ફૂલોએ તેનો અુપકાર માનવો જોડીએ.

*

*“In the moon thou sendest
thy love letters to me,”
said the night to the sun.*

*“I leave my answer
in tears upon the grass.”*

*

*The Great is a born child;
when he dies he gives
his great childhood to the world.*

*

*Not hammer-strokes,
but dance of the water
sings the pebbles into perfection.*

*

*Bees sip honey from flowers
and hum their thanks when they leave.
The gaudy butterfly is sure that
the flowers owe thanks to him.*

*

બધી ભૂલો રોકવા માટે
જો તમારા દરવાજા બંધ કરી દેશો,
તો સત્ય પણ બહાર જ રહી જશે.

*

પાંદડું પ્તેમ કરે છે ત્યારે એ પુશ્પ બને છે.
પુશ્પ પૂજા કરે છે ત્યારે એ ફળ બને છે.

*

ધરતીની અંદર રહેલાં મૂળિયાં
ડાળીઓને ફળવતી બનાવવા માટે
કોઝી બદલો માગતાં નથી.

*

“તને જોઝીને મને મારા ખાલીપાની શરમ આવે છે,”
વાણીએ ક્રુતિને કહ્યું.

“તને જોઅું છું ત્યારે”, ક્રુતિએ અત્તર વાણ્યો:
“મને મારા દારિદ્ર્યનો ખ્યાલ આવે છે.”

*

*If you shut your doors
to all errors,
truth will be shut out.*

*

*The leaf becomes flower when it loves.
The flower becomes fruit when it worships.*

*

*The roots below the earth
claim no rewards
for making the branches fruitful.*

*

*“I am ashamed of my emptiness,”
said the Word to the Work.*

*“I know how poor I am when I see you,”
said the Work to the Word.*

*

પેલા બધા તારાઓમાંથી એકાદ તો
અંધકારમય અગ્નાતમાં થઈને
મારા જીવનને
દોરી જનારો હશે જ.

*

ભડભડતો અગ્નિ તો
પોતાના પ્રકાશથી જ ચેતવીને દૂર રાખે છે.
મને બચાવજો —
રાખ તળે ઢંકાયેલા કજળતા અંગારાથી.

*

મારા તારલાઓ અૂંચે આકાશમાં તો છે.
પણ હાય, મારા ઘરનો દીવડો
અહીં વણપેટ્ટયો જ પડેલો છે.

*

મરેલા શબ્દોની ધૂળ તને ચોંટી રહી છે.
તારા આત્માને મૌન વડે ધોઆ નાખ.

*

*Let me think that
there is one among those stars
that guides my life
through the dark unknown.*

*The flaming fire
warns off by its own glow.
Save me from the dying embers
hidden under ashes.*

*I have my stars in the sky.
But oh for my little lamp
unlit in my house !*

*The dust of the dead words clings to thee.
Wash thy soul with silence.*

પરમેશ્વરનું પર્યંડ સામરૂથ્ય
વાયુની મંદ લહરમાં છે —
ઝંઝાવાતમાં નહીં.

*

અસ્ત પામતા રવિએ પૂછ્યું:
“મારાં કર્તવ્યો હવે કોણ સારશે?”
“હે સ્વામી! મારી ત્વેવડ જેટલું હું કરીશ,”
ફ્યાંકથી માટીનું કોડિયું બોલ્યું.

*

પુશ્પની પાંદડીઓ ચૂંટી લામીને આપણે
તેનું સૌન્દર્ય
ભેગું કરી શકતા નથી.

*

જે મહાન છે તે બેધડક
નાનાની સાથે ચાલે છે.
જે મધ્યમ છે તે જ અળગું રહે છે.

*

*God's great power is
in the gentle breeze,
not in the storm.*

*

*“Who is there to take up my duties ?”
asked the setting sun.*

*“I shall do what I can, my Master,”
said the earthen lamp.*

*

*By plucking her petals
you do not gather
the beauty of the flower.*

*

*The Great walks with the Small
without fear.*

The Middling keeps aloof.

*

આપણી પૂરણતાનો આનંદ માણીએ
ત્યારે પછી આપણે
ફળનો ત્યાગ આનંદપૂર્વક કરી શકીએ છીએ.

*

વરસાદનાં ફેરાં
ધરતીને વહાલભેર સ્પર્શીને કાનમાં કહે છે:
“માડી, ઘર માટે જૂરતાં અમે તારાં બાળુડાં
સ્વર્ગેથી પાછાં આવ્યાં છીએ.”

*

આગિયો બોલ્યો: “હે તારકગણ,
પંડિતો ભાખે છે કે એક દિન એવો આવશે
જ્યારે તમારું તેજ લુપ્ત થશે.”
તારાઓ નિરુત્તર રહ્યા.

*

જગતે પોતાની વેદના વડે
મારા આત્માને ચૂમ્યો છે,
અને તેનો બદલો માગ્યો છે ગીતરૂપે.

*

*When we rejoice in our fullness,
then we can
part with our fruits with joy.*

*

*The raindrops kissed the earth
and whispered,
“We are thy homesick children, mother,
come back from the heaven.”*

*

*“The learned say that
your lights will one day be no more,”
said the firefly to the stars.
The stars made no answer.*

*

*The world has kissed my soul
with its pain,
asking for its return in songs.*

*

હું જે મૂઝારો અનુભવી રહ્યો છું તે —
મારો આત્મા ભીતરમાંથી બહાર આવવા
મથી રહ્યો છે, એ કારણે છે?
કે આ જગતનો આત્મા મારા હૃદયમાં પ્રવેશવા
તેનાં દ્વાર ખખડાવી રહ્યો છે, એનો છે?

*

પાત્રમાંનું પાણી ચળકતું હોય છે;
સાગરનાં જળ શ્યામવરણાં હોય છે.
નાના સત્યની વાણી સ્પષ્ટ હોય છે;
મહાન સત્યનું મૌન મહાન હોય છે.

*

જે કાંઠી અલ્પ છે
તે હું મારાં પરિચયનો કાજે મૂકતો જાણું છું
— જે મોટું મોટું છે
તે તો સૌ કોઠીને માટે છે.

*

*That which oppresses me —
is it my soul
trying to come out in the open,
or the soul of the world
knocking at my heart for its entrance ?*

*

*The water in a vessel is sparkling;
the water in the sea is dark.
The small truth has words that are clear;
the great truth has great silence.*

*

*It is the little things
that I leave behind for my loved ones,
—great things are
for everyone.*

*

સાગર જેમ પૃથ્વીને ઘેરી વળેલો છે તેમ,
હે નારી!

તારાં આંસુની ગભીરતા વડે
તું સંસારના હૈયાને ઘેરી વળેલી છે.

*

સૂર્યનો પ્રકાશ મને સમિત વડે વધાવે છે.
વરૂણા, તેની વિશાદમય બહેન,
મારા હૃદય સાથે ગોઠડી કરે છે.

*

સંધ્યાનું આકાશ
એ મારે મન કોઝી બારી છે;
ત્યાં દીપક જલે છે,
અને તેની પાછળ કોઝી પ્રતીક્ષા કરી રહ્યું છે.

*

બીજાંનું ભલું કરવા માટે
જે ઘાંઘો થઈને ફરે છે,
તેને જાતે ભલા થવાનો વખત નથી મળતો.

*

*Woman,
thou hast encircled the world's heart
with the depth of thy tears
as the sea has the earth.*

*The sunshine greets me with a smile.
The rain, his sad sister,
talks to my heart.*

*The evening sky to me is
like a window,
and a lighted lamp,
and a waiting behind it.*

*He who is too busy doing good
finds no time
to be good.*

હું છું મેઘજળ વરસાવી ચૂકેલી હેમંતની વાદળી:

મારો વૈભવ

પાકેલી ડાંગરના ખેતરમાં નિહાળજો.

*

શાંત બેસી રહે, મારા હ્રુદય!

તારી ધૂળ ન ચુડાડ.

જગતને તારી સમીપ આવવાનો માર્ગ ખોળી લેવા દે.

*

શ્રીશ્વરને પોતાના મોટા મોટા તારાઓના કરતાં

માનવીએ પેટાવેલાં કોડિયાં વધુ વહાલાં છે.

*

આ વિશ્વ તો તોફાની અંઝવતોનું વિશ્વ છે;

એને અંકુશમાં રાખેલા છે

સૌન્દર્યના સંગીતે.

*

સ્પર્શીને તો કદાચ તમે તેને મારી નાખશો;

સ્પર્શ્યા વિના

કદાચ પામશો.

*

*I am the autumn cloud, empty of rain:
see my fullness
in the field of ripened rice.*

*

*Sit still, my heart,
do not raise your dust.
Let the world find its way to you.*

*

*God loves man's lamp-lights
better than his own great stars.*

*

*This world is the world of wild storms
kept tame
with the music of beauty.*

*

*By touching you may kill,
by keeping away
you may possess.*

*

પોતાના નવલખ તારલા જેણે ખોયેલા છે
તેવા પ્રભાતની સન્મુખ,
પોતે ગુમાવેલા ઝાકળબિન્દુ કાજે ફૂલ કલ્યાંત કરે છે.

*

જીવનનાં નર્યાં ધુમ્મસો અને ધુમાડાઓને
આપણી કામના
મેઘધનુશના રંગો વડે સજાવે છે.

*

પોતાનાં જ ખીલવેલાં પુશ્પોને
માનવી પાસેથી અપહાર રૂપે પાછાં પ્રાપ્ત કરવાની
શ્રીશ્વર રાહ જોતો રહે છે.

*

ફળની સેવા મૂલ્યવાન છે,
ફૂલની સેવા મધુર છે;
પણ મારી સેવા
નમ્મ ભક્તિભરી
પાંદડાંની ઘાયા સમી હજો.

*

*“I have lost my dewdrops,”
cries the flower to the morning sky
that has lost all its stars.*

*

*Our desire lends
the colors of the rainbow
to the mere mists and vapors of life.*

*

*God waits
to win back his own flowers
as gifts from man's hands.*

*

*The service of the fruit is precious,
the service of the flower is sweet,
but let my service be
the service of the leaves
in its shade of humble devotion.*

*

આ ઝંઝાવાત તે,
પૃથ્વી જેના પ્રેમની અવહેલના કર્યા કરે છે તેવા
કોઝી વેદનાગરસ્ત દેવતાના ચિત્કાર સમાન છે.

*

નિશ્કુળ નીવડેલા પ્રેમ થકી
જીવન વધુ સમૃદ્ધ બન્યું છે.

*

હે નાથ !

જેમની પાસે તારા સિવાય સર્વ કાંઝી છે તેઓ,
જેમની પાસે તારા સિવાય બીજું કશું જ નથી
તેમની હાંસી કરે છે.

*

ચંદ્ર પોતાના પ્રકાશને સમસ્ત આકાશમાં રેલાવે છે,
પણ પોતાનું કલંક પોતાની પાસે જ રાખે છે.

*

“સવાર પડ્યું,” એમ કહી,
ગઝીકાલનું કોઝી નામ આપીને પતાવી ન દેશો.
તાજું જન્મેલું કોઝી નામવિહોણું બાળક હોય તેમ
એને પહેલી વાર નિરખજો.

*

*The storm is like
the cry of some god in pain
whose love the earth refuses.*

*

*Life has become richer
by the love that has been lost.*

*

*Those who have everything but thee,
my God,
laugh at those who have nothing
but thyself.*

*

*The moon has her light all over the sky,
her dark spots to herself.*

*

*Do not say, "It is morning,"
and dismiss it with a name of yesterday.
See it for the first time
as a newborn child that has no name.*

*

આ જીવન સમુદ્રપારની સફર સમું છે,
જેમાં આપણે એક જ સાંકડી નૌકામાં ભેળાં થઈએ છીએ.
મૃત્યુમાં આપણે સામે પાર પહોંચીએ છીએ,
અને પોતપોતાની દુનિયાઓમાં ચાલ્યા જઈએ છીએ.

*

સત્યનો પ્રવાહ
પોતાની ભૂલોની નીકો વાટે વહે છે.

*

પંખીનું ગાન
એ પ્રભાતના પ્રકાશનો
પૃથ્વીએ પાડેલો પડઘો છે.

*

“હે સૂરજનારાયણ!” નાનકડા ફૂલે પ્રશ્ન કર્યો:
“તમારાં ભજન-પૂજન હું કઠી રીતે કરી શકું?”

“તારી શુચિતાના સરળ મૌનથી,”
સૂર્યે જવાબ વાળ્યો.

*

*This life is the crossing of a sea,
where we meet in the same narrow ship.*

*In death we reach the shore,
and go to our different worlds.*

*

*The stream of truth flows
through its channels of mistakes.*

*

*The bird-song is
the echo of the morning light
back from the earth.*

*

*“How may I sing to thee and worship,
O sun?” asked the little flower.*

*“By the simple silence of thy purity,”
answered the sun.*

*

મારા આ જરાક જેટલા જગતમાં હું વસું છું અને
રખેને તે લગારે ઓછું થયી જાય તેની ભીતિ સેવ્યા કરું છું.
તું મને તારા વિશ્વમાં અંચકી લેજે
અને હસતે મુખે મારું સર્વસ્વ ખોવાની
સ્વતંત્રતા મને આપજે.

*

જૂઠ પોતાનું સામરૂથ્ય વધારીને
સત્યનું સ્વરૂપ કદી પામી શકતું નથી.

*

મારગને કાંઠે અૂગેલા ઓ ઘાસ!
તું આકાશના તારાને પ્રેમ કરજે —
એટલે તારાં સ્વપ્નો ફૂલ રૂપે ખીલી અૂઠશે.

*

તારા સંગીતને,
તલવારની ધાર પેઠે, જગતના કોલાહલને આરપાર વીંધીને
તેના કલેજા સુધી પહોંચવા દેજે.

*

*I live in this little world of mine
and am afraid to make it the least less.*

*Lift me into thy world
and let me have the freedom
gladly to lose my all.*

*

*The false can never grow into truth
by growing in power.*

*

*Wayside grass, love the stars —
then your dreams will come out
in flowers.*

*

*Let your music,
like a sword,
pierce the noise of the market to its heart.*

*

જન્મ અને મૃત્યુ બંને જીવનનાં જ અંગો છે.
પગલું અપાડવું અને પગલું નીચે મૂકવું,
તે બંને ગતિનાં અંગ છે.

*

પુશ્પો અને સૂર્યપ્રકાશ રૂપે તું જે કહે છે
તેનો સરળ અર્થ તો હું પામ્યો છું —
હવે તારી વાણીનો મરમ
વેદના અને મૃત્યુ રૂપે પામતાં
મને શીખવજે.

*

અજાણ્યા તરીકે હું તારે કિનારે અૂતરેલો,
મહેમાન થાીને તારા ઘરમાં રહેલો,
હવે મિત્ર બનીને તારે દ્વારેથી વિદાય લઅું છું,
હે ધરતીમાતા!

*

હું મૃત્યુ પામું ત્યારે, હે વસુધા!
તારા મૌન વચાળે મારે માટે આટલો એક શબ્દ રાખજે:
“મેં પ્રેમ કર્યો છે.”

*

*Death belongs to life as birth does.
The walk is in the raising of the foot
as in the laying of it down.*

*

*I have learnt
the simple meaning of thy whispers
in flowers and sunshine —
teach me to know thy words
in pain and death.*

*

*I came to your shore as a stranger,
I lived in your house as a guest,
I leave your door as a friend,
my earth.*

*

*One word keep for me in thy silence,
O world, when I am dead :
“I have loved.”*

*

આ જગતને ચાહીએ ત્યારે જ
આપણે તેમાં વસીએ છીએ એમ કહેવાય.

*

મૃત્યુ પામેલાં ભલે
કીર્તિ રૂપે અમરતા ભોગવે,
પણ જે જીવતાં છે તે તો
પ્રેમ રૂપી અમરતાને જ આસ્વાદે.

*

આ જીવન અણખૂટ છે તે જાણવા માટે
હું ફરી ફરીને મૃત્યુ પામતો રહીશ.

*

તારી અિચ્છા થાય ત્યારે દીપ બુઝાવી દેજે.
તારા અંધકારને હું ઓળખીશ
અને તેને ચાહીશ.

*

દિવસને અંતે તારી સન્મુખ હું અૂભો રહીશ
ત્યારે તું મારાં ચાઠાં જોચીશ
અને સમજી જચીશ કે મને ઘા પડ્યા હતા,
અને રૂઝ પણ વળી હતી.

*

*We live in this world
when we love it.*

*Let the dead have
the immortality of fame,
but the living
the immortality of love.*

*I shall die again and again
to know that life is inexhaustible.*

*Put out the lamp when thou wishest.
I shall know thy darkness
and shall love it.*

*When I stand before thee at the day's end,
thou shalt see my scars
and know that I had my wounds,
and also my healing.*

સત્ય પોતાની સામે એક એવો વંટોળ જગાડે છે
જે એનાં બીજને દિશદિશાઓમાં ફેલાવે છે.

*

જેની કીર્તિ
તેના સત્ય સ્વરૂપ કરતાં વધુ ઝળહળાટ નથી ફેલાવતી,
તે પરમ સુખી છે.

*

શાણપણ પામેલો મનુશ્ય
પોતાનું બાળપણ પાછું મેળવે
તેની રાહ જોએને ઓશ્વર બેઠો છે.

*

તારો સૂર્યપ્રકાશ
મારા હૃદયની શિશિર અપર સમિત રેલાવી રહ્યો છે;
એને શંકા નથી કે
આ હૃદયની વસંતનાં ફૂલો ખીલવાનાં જ છે.

*

માનવજાતનો અિતિહાસ
અપમાનિત મનુશ્યના વિજયની
ધીરજભરી ખતીકૃશા કરી રહ્યો છે.

*

*Truth raises against itself the storm
that scatters its seeds broadcast.*

*Blessed is he
whose fame does not outshine
his truth.*

*God waits for man
to regain his childhood
in wisdom.*

*Thy sunshine smiles upon
the winter days of my heart,
never doubting
of its spring flowers.*

*Man's history is
waiting in patience
for the triumph of the insulted man.*

મેં કશ્ટ વેદ્યાં છે, હતાશા અનુભવી છે,
અને મૃત્યુને જાણ્યું છે,
અને મને આનંદ છે કે
હું આ વિશાળ જગતમાં વસું છું.

*

મારો અંતિમ શબ્દ એ હજો કે
તારા પ્રેમમાં મને વિશ્વાસ છે.

□

*I have suffered and despaired
and known death,
and I am glad that
I am in this great world.*

*Let this be my last word,
that I trust in thy love.*

□

MAGIC OF WORDS

R 30

Compiled by Mahendra Meghani

A little less than 500 quotations,
presenting a tiny pathway
into the wonderland of books,
writers, publishers and readers,
casting a spell of the magic of words.

THE PROPHET

R 10

Kahlil Gibran

Abridged by Mahendra Meghani

The most acclaimed among Gibran's
score of works in English and Arabic,
it is a crystallization of
accumulated love and wisdom.

THE ROSES WE GATHERED

R 5

Compiled by Mahendra Meghani

100 thoughts on life from 100 famous writers.

Lok-Milap Trust

P.O. Box 23 (Sardarnagar) BHAVNAGAR 364 001

Tel. (0278) 566 402

QUOTATIONS *and* POEMS

ABC OF GIBRAN

R 20

Compiled by Mahendra Meghani

A selection of quotations from
a dozen books of Kahlil Gibran,
demonstrating his faith in
a world of illumination and reason.

GEMS FROM RABINDRANATH TAGORE

R 10

100 poetic quotations from *Stray Birds*,
with facing Gujarati translation
by Nagindas Parekh.

HUNDRED POEMS

R 20

Selected by Mahendra Meghani

One poem each from
Selected by Mahendra Meghani
100 British and American poets
born before the 20th century,
gathering a few simple delights
from the treasures of English poetry.